

JAARVERSLAG **2009-2010**

VOORWOORD

De Vlaamse Interuniversitaire Raad heeft in het afgelopen academisch jaar haar functie van overlegplatform voor de Vlaamse universiteiten op overtuigende wijze ingevuld.

De algemeen maatschappelijke context en de besparingsmaatregelen van de Vlaamse overheid vormen bijzondere uitdagingen. Alle rectoren hebben in hun recente openings-toespraken hun teleurstelling geuit over de voorbije en de huidige begrotingsronde, waarvan zij de resultaten in strijd achten met de streefdoelen voor de uitbouw van een kennisregio zoals geformuleerd in het regeringsprogramma 'Vlaanderen in Actie'.

De financiële inperking komt voor de Vlaamse universiteiten op een bijzonder moeilijk moment, nu het maatschappelijk debat over de structuren in het hoger onderwijs zijn beslag heeft gekregen en de universiteiten de integratie van de academiserende opleidingen bedrijfsorganisatorisch moeten verwerken.

De schaarbeweging tussen stijgende verantwoordelijkheid en in reële termen dalende financiering had kunnen leiden tot een 'ieder voor zich' houding van de universitaire besturen. De universiteiten en hun rectoren beseffen evenwel dat het geen zin heeft in verspreide slagorde op de uitdagingen in te spelen. Teneinde de schaarse middelen zo productief mogelijk aan te wenden, worden gezamenlijke adviezen en initiatieven ontwikkeld.

De stafmedewerkers van de Vlaamse Interuniversitaire Raad hebben uitstekend werk geleverd bij het begeleiden en coördineren van de beleidsverantwoordelijken van de universiteiten. Het voorliggende jaarverslag toont de resultaten van die overlegprocessen aan.

In de beleidsvoorbereiding wijzen we met name op de gezamenlijke inspanningen voor het vereenvoudigen van de rapporteringsplicht, de versoepeling van de taalwetgeving en de begrotingsaanpassingen. Als VLIR-onderwijsprojecten verdienen de werkzaamheden voor de formulering van de leerresultaten en de gemengde trajecten ter ondersteuning van een leven lang leren uw aandacht.

De onderzoeksmedewerkers begeleiden de evaluatie van het onderzoeksmanagement en de opbouw van een meetinstrument voor de onderzoeksoutput in de sociale en humane wetenschappen.

Het team van de cel Kwaliteitszorg had een bijzonder zware visitatieagenda en was op basis van haar expertise ook betrokken bij externe projecten in binnen- en buitenland.

Last but not least zijn de universiteiten samen op zoek gegaan naar de aangepaste beleidsstructuren om samen met de collega's uit de hogescholen en de associaties tegemoet te komen aan de wens van de Vlaamse Overheid om een uniek aanspreekpunt te creëren voor het hoger onderwijs. De oprichting van de Vlaamse Universiteiten- en Hogescholen Raad (VLUHR) zal daarvan het sluitstuk vormen.

Prof. Dr. Rosette S'Jegers
Secretaris-Generaal

Prof. Dr. Alain Verschoren
Voorzitter

TEN GELEIDE

Het jaarverslag dat voor u ligt, biedt u een blik op de activiteiten en projecten van de VLIR tijdens het werkjaar 2009-2010. De benadering is anders dan de voorgaande jaren: het verslag is korter en focust op de specifieke aandachtspunten en projecten die ons bezighielden.

De werkzaamheden van de VLIR spelen zich niet in een vacuüm af. Dit jaarverslag besteedt dan ook aandacht aan de ruimere context. Kaderstukjes geven waar nodig extra duiding bij de onderwerpen, verwijzen naar de VLIR-website, naar andere publicaties of naar andere pagina's in het jaarverslag. De onderwerpen zelf hielden we bewust compact. De nieuwsbrief die we dit jaar opstartten, onder de naam VLIR-Kort, zet de toon voor dat nieuwe concept. Met onze nieuwsbrief, de website en dit jaarverslag hopen we u ruim te informeren over de rol van de VLIR in het universitaire landschap.

INHOUD

- p4 Deel 1: Beleidsvoorbereiding en -opvolging**
- p5** De rectoren in conclaaf
- p6** Naar een versoepeling van de taalwetgeving
- p7** Personeelsaangelegenheden en onderhandelingen in het Vlaams Onderhandelingscomité
- p8** Van één- naar tweejarige masteropleidingen
- p9** Voorbereiding van een nieuw decreet over de studentenvoorzieningen
- p10** De evaluatie van de EVC-, EVK- en vrijstellingsprocedures

- p11 Deel 2: Kwaliteitszorg**
- p12** Visitaties in 2009-2010
- p13** VLIR-VLHORA-standpunt over een vernieuwde externe kwaliteitszorgsystematiek
- p13** Opnieuw aan de slag in Luxemburg
- p14** Internationale werking
- p15** Werkgroep Banaba en Manama

- p16 Deel 3: VLIR-projecten**
- p17** Pilotproject Learning outcomes
- p18** Blended learning
- p19** VABB-SHW
- p20** Evaluatie onderzoeksmanagement
- p21** VLIR-delegatie op werkbezoek in Israël
- p22** Rapport Gelijke Kansen en Diversiteit

1

BELEIDSVOORBEREIDING EN -OPVOLGING

DE RECTOREN IN CONCLAAF

Aan het begin van het academiejaar gingen de rectoren met elkaar in conclaaf. Het besloten en informele karakter van die bijeenkomst liet overleg toe over belangrijke thema's voor de toekomst. Ideeën, voorstellen en standpunten uit het VLIR-memorandum werden in het bijzijn van de Vlaamse minister van Onderwijs getoetst aan het geplande beleid.

De rectoren hebben de minister attent gemaakt op de nood aan investeringen in onder meer de onderwijsinfrastructuur en de sociale voorzieningen, die door de stijging in de studentenaantallen onder druk komen te staan. Een alternatieve publieke financiering is nodig, gezien de basisfinanciering lang niet meer volstaat. Daarnaast dringen de universiteiten aan op een grondige deregulering en administratieve vereenvoudiging, om de planlast te verminderen.

Een van de streefdoelen in de Beleidsnota Onderwijs 2009-2014 is het stimuleren van studentenmobiliteit. Vanuit de universiteiten bestaat reeds lange tijd de vraag naar een versoepeling van de taalregeling in het hoger onderwijs, die de uitwisseling van studenten maar ook van docenten en curricula moet faciliteren.

Bij deze gelegenheid werd de visie van de VLIR over de rol en de mogelijkheden van de universiteiten in het stimuleren van een leven lang leren voorgesteld. De rectoren vroegen aan de minister steun om efficiënte 'blended learning'-trajecten voor werkstudenten op te zetten.

Administratieve vereenvoudiging

De voorstellen van de universiteiten spitsen zich voornamelijk toe op:

- het vermijden van een dubbele rapportering in het verplichte jaarverslag;
- een verlichting van het visitatie- en accreditatiesysteem;
- de vereenvoudiging van de administratieve procedures rond studievoortgangsbewaking, die voortvloeien uit het flexibiliseringsdecreet.¹

Het departement Onderwijs startte begin 2010 met grondige besprekingen. Die vinden plaats in drie clusters: (1) rapportering en databanken, (2) flexibilisering en studentenadministratie, (3) basisdecreet. VLIR-vertegenwoordigers binnen die werkgroepen bereiden alle suggesties tot vereenvoudiging grondig voor.

x LEES MEER

- over de ideeën van de VLIR i.v.m. 'Blended Learning': p. 18 van dit jaarverslag
- over de nota van de VLIR i.v.m. de taalwetgeving in het hoger onderwijs: p. 6 van dit jaarverslag

¹ | Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen, 30 april 2004

2

NAAR EEN VERSOEPELING VAN DE TAAL- WETGEVING

De taalregeling die in het Structuurdecreet² is vastgelegd, belemmert de organisatie van opleidingen in een andere taal dan het Nederlands. De Vlaamse universiteiten zijn reeds lang voorstander van een versoepeling van die wetgeving, opdat ze zich beter zouden kunnen aanpassen aan de internationale context. Bij het aantreden van de nieuwe Vlaamse regering, heeft de VLIR die vraag weer op tafel gelegd. De beleidsnota voor de komende regeerperiode stelt immers hoge doelen op het vlak van internationalisering en studentenmobiliteit.

De aanpassingen die de VLIR voorstelt, raken niet aan het Nederlands als onderwijstaal in de hogescholen en universiteiten. Wel willen de universiteiten masteropleidingen in een andere taal dan het Nederlands aanbieden, zonder dat ze verplicht ook een Nederlandstalig equivalent moeten aanbieden. Ook voor de bacheloropleidingen pleiten de universiteiten voor een beperkte versoepeling van de taalregelgeving. De voorgestelde wijzigingen creëren meer ruimte om opleidingsonderdelen te laten doceren door anderstalige docenten en diploma's in andere talen te kunnen uitreiken.

De VLIR heeft dat standpunt vertolkt in het Vlaams Parlement, tijdens een van de hoorzittingen van de ad-hoccommissie Hoger Onderwijs over de hervorming van het hoger onderwijs. De maatschappelijke beleidsnota die daaruit volgt onderkent het belang van een lingua franca, zolang de rol van het Nederlands als academische taal daardoor niet erodeert.

Maatschappelijk debat over de hervorming van het hoger onderwijs

De hoorzittingen waar de VLIR aan deelnam, kaderen in een breder maatschappelijk debat over de toekomst van het Vlaamse Hoger Onderwijs, op initiatief van het Vlaams Parlement. Om een langetermijnvisie te kunnen ontwikkelen, moeten belangrijke keuzes gemaakt worden over verschillende thema's. Dankzij hoorzittingen over die thema's kreeg de ad-hoccommissie Hoger Onderwijs inzicht in de standpunten van de betrokken actoren en de voorwaarden om een hervorming te doen slagen.

De uitkomst van dat themadebat is een maatschappelijke beleidsnota, die als basis dient voor concrete beslissingen. Een belangrijke beleidsbeslissing die daaruit voortvloeit betreft de integratie van de academiserende opleidingen van de hogescholen in de universiteiten.

2 | Decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, 4 april 2003

PERSONEELS- AANGELEGEN- HEDEN EN ONDER- HANDELINGEN IN HET VLAAMS ONDER- HANDELINGS- COMITÉ

Publicatie personeelsstatistieken

In oktober 2009 publiceerde de VLIR het jaarlijkse overzicht 'Statistische gegevens betreffende het personeel aan de Vlaamse universiteiten'. Die publicatie geeft inzicht in de opbouw en de evolutie van het personeelsbestand van de Vlaamse universiteiten, volgens categorie, wetenschappelijke discipline, geslacht, leeftijd, nationaliteit en anciënniteit. Ze wordt in die zin graag gebruikt als beleidsinstrument, zoals voor de toekenning van werkingsuitkeringen en onderzoeksmiddelen.

X LEES MEER

Een samenvatting van personeelsstatistieken kan u raadplegen op de VLIR-website. Geïnteresseerd in de volledige publicatie? Contacteer het VLIR-secretariaat om uw exemplaar aan te vragen.

Onderhandelingen in het Vlaams Onderhandelingscomité

In het Vlaams Onderhandelingscomité (VOC) behandelen delegaties van de Vlaamse regering, het personeel en de instellingsbesturen alle nieuwe decreten, besluiten, personeelsregelgeving en CAO's voor het Hoger Onderwijs.

In 2009-2010 onderhandelden de delegaties over de volgende wetgevende thema's:

- **Sectoraal Vormingsfonds voor het Hoger Onderwijs: ontwerp van reglement**

Op 1 september 2009 werd een protocol van akkoord afgesloten over het reglement Sectoraal Vormingsfonds voor het Hoger Onderwijs. Dat reglement neemt de prioritaire vormingsthema's voor het volgende begrotingsjaar op en bepaalt hoe de universiteiten en hogescholen jaarlijks rapporteren over de besteding van de middelen.

- **Aanpassing van de begroting 2009**

Het programmadecreet³ legt besparingsmaatregelen op aan de universiteiten en de hogescholen (aanwendingspercentage van 1,27% op de basisfinanciering). Die besparingen zijn problematisch voor de instellingen, aangezien het hoger onderwijs nog steeds de gevolgen meesleept van onderfinanciering en onderindexering uit het verleden. Daarenboven blijft het aantal studenten in het hoger onderwijs stijgen.

De instellingen verzetten zich tegen een structurele inlevering op langere termijn; dat zou een te grote hypotheek leggen op toekomstige ontwikkelingen en tewerkstellingsperspectieven voor een langere periode. Over de besparingsvoorstellen voor 2009 en 2010 werd een akkoord bereikt, maar niet voor 2011 en de volgende jaren. VLIR en VLHORA hebben de minister in een gezamenlijke brief gewaarschuwd voor de gevolgen van forse besparingen voor de strategische opdracht en de hervormingsdoelstellingen voor het hoger onderwijs.

- **Voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XX**

Over het onderwijsdecreet XX⁴ is in het voorjaar van 2010 geruime tijd onderhandeld in het VOC. Dat decreet wil technische correcties aanbrengen aan bestaande decreten om te zorgen voor een goede werking en vereenvoudigingen voor het academiejaar 2010-2011. Ook wil het rechtszekerheid bieden aan het onderwijslandschap en een reeks lopende tijdelijke projecten verlengen.

De besturen hebben na de onderhandelingen een protocol van akkoord afgesloten op 2 april 2010. Toch betreuren de besturen dat amendementen over personeels- en onderwijsaangelegenheden (o.a. het organiseren van opleidingen buiten het Belgische grondgebied, de taalregeling in het hoger onderwijs en faciliteiten voor samenwerking met andere gemeenschappen in België) niet werden behandeld.

De amendementen die betrekking hebben op personeel zullen worden opgenomen in de CAO-besprekingen.

- **Vergoedingen woon-werkverkeer**

Het onderwijsdecreet XIII-Mozaïek⁵ bepaalt dat de werkgever voor een aantal personeelsleden in het onderwijs het openbaar vervoer van en naar het werk vergoedt en een maandelijkse fietsvergoeding toekent. Het besluit dat uitvoering geeft aan die maatregel ligt, na onderhandelingen en een principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering in juni en juli 2010, voor advies bij de Raad van State.

De VLIR heeft echter een ongelijkheid vastgesteld tussen universiteiten en hogescholen inzake de tenlasteneming van de kosten verbonden aan het woon-werkverkeer met het openbaar vervoer of met de fiets. De hogescholen krijgen de volledige kostprijs voor hun personeelsleden vergoed door de Vlaamse Overheid, terwijl de universiteiten daarvoor geen middelen ontvangen. De VLIR heeft begin juni 2010 de minister per brief gewezen op die fundamentele ongelijkheid, die grote financiële gevolgen heeft voor de instellingen. In het VOC hebben de besturen van de universiteiten een niet-akkoord gegeven in het protocol bij het betreffende besluit.

3 | Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de derde aanpassing van de begroting 2009 233 (2009-2010)

4 | Decreet betreffende het onderwijs XX, 9 juli 2010

5 | Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek, 13 juli 2001

VAN ÉÉN- NAAR TWEejarIGE MASTER- OPLEIDINGEN

Verschillende faculteiten en opleidingen hebben intensief inter-universitair overlegd over de omvorming van één- naar tweejarige masters. Het Structuurdecreet van 2003 maakt dergelijke wijzigingen van de studieomvang van opleidingen mogelijk. Door de 60 extra studiepunten kunnen opleidingen hun vakinhoudelijke vorming uitbreiden en daarnaast de opleiding een onderzoeksgerichte finaliteit geven, een deel van de lerarenopleiding inbouwen als afstudeerrichting of een doorgedreven specialisatie realiseren.

Een plan tot invoering van een tweejarige master in de Lichamelijke Opvoeding en de Bewegingswetenschappen werd reeds goedgekeurd door de rationalisatiecommissie. Ook de plannen van de faculteit Logopedische en Audiologische Wetenschappen en de faculteit Letteren en Wijsbegeerte zijn al in een gevorderd stadium. Daarnaast zijn ook besprekingen aan de gang binnen de faculteiten Politieke en Sociale Wetenschappen, Economische Wetenschappen en Rechten.

De decanen en de opleidingsverantwoordelijken aan de betrokken instellingen bereiden de dossiers inhoudelijk voor. Op vraag van het VLIR-Bureau bestudeert de werkgroep Onderwijs de doelmatigheid van de verlengingsaanvragen. De werkgroep Financiële Directeuren maakt simulaties van de financiële implicaties van de studieduurverlengingen. In het najaar van 2010 worden de voorstellen inhoudelijk besproken en verder verfijnd.

Nº 08105748 6
4 2 258466

5

VOORBEREIDING VAN EEN NIEUW DECREET OVER DE STUDENTEN- VOORZIENINGEN

Het Departement Onderwijs werkt aan een nieuw financieringsplan voor de studentenvoorzieningen. In het bestaande financieringsdecreet⁶ werden die niet opgenomen. Op dit moment worden de sociale voorzieningen aan de universiteiten en hogescholen verschillend georganiseerd en op een verschillende basis gefinancierd. Met het nieuwe financieringsplan wil de overheid daar komaf mee maken en één model realiseren, zowel op organisatorisch als op inhoudelijk vlak.

De werkzaamheden ter voorbereiding van het nieuwe decreet, vinden plaats in een stuurgroep en drie onderliggende werkgroepen: een werkgroep 'financiering', een werkgroep 'inhoud en rapportering' en een werkgroep 'bestuursmodel'. In die groepen zetelen vertegenwoordigers van VLIR, VLHORA, VVS, de regeringscommissariaten en de vakbonden. De werkzaamheden binnen de groepen moeten leiden tot één overkoepelend beleidsvoorbereidend document, op basis waarvan het nieuwe decreet vorm kan krijgen. Bedoeling is het decreet te laten ingaan vanaf het academiejaar 2011-2012.

De VLIR-werkgroepen Sociale Voorzieningen en Financiële Directeurs hebben zich gebogen over het voorstel van de subgroep Financiering. Discussiepunt is onder meer of een 100% gevariabiliseerd systeem op basis van opgenomen studiepunten wenselijk is. Er zou immers ook kunnen gewerkt worden met een sokkelfinanciering om de vaste kosten op te vangen. De VLIR-Raad is na bespreking voorstander van een gemengd systeem en van een voorlopig gedifferentieerd financieringsmodel voor hogescholen en universiteiten, dat tegemoet komt aan de verschillen in de uitgangssituatie.

6 | Decreet betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen, 14 maart 2008

DE EVALUATIE VAN DE EVC-, EVK- EN VRIJSTELLINGS- PROCEDURES

In navolging van het flexibiliseringsdecreet bouwden de hogeroponderwijsinstellingen procedures uit voor de erkenning van eerder verworven competenties (EVC) en kwalificaties (EVK). Voor de mobiliteit van studenten is het immers belangrijk dat zij de resultaten van hun eerdere leer- en werkervaringen kunnen valoriseren in verdere studietrajecten. Het flexibiliseringsdecreet schrijft voor dat die procedures elke vijf jaar geëvalueerd worden. De universiteiten moeten daarbij aantonen dat hun procedures een gelijke en faire behandeling garanderen, toegankelijk en helder zijn en dat ze transparante criteria hanteren.

De overheid publiceerde haar evaluatierapport over de EVC-, EVK- en vrijstellingsprocedures in mei 2010. Het rapport kwam tot stand in nauwe dialoog tussen de instellingen en de overheid. VLIR en VLHORA faciliteerden als koepelorganisaties het overleg tussen de associaties en de instellingen enerzijds en de overheid anderzijds.

Het rapport concludeert dat de procedures voor de toekenning van EVC en EVK operationeel zijn in het Vlaamse Hoger Onderwijs en dat Vlaanderen daardoor een koploper is in de Europese Hoger Onderwijsruimte. Alle associaties verwerkten de Europese basisprincipes in de reglementering. Het systeem is nog in volle ontwikkeling en er is een zeker verschil in aanpak tussen de associaties. Het rapport raadt de associaties aan hun kwaliteitsbewaking meer transparant te maken voor de stakeholders, om het vertrouwen in het systeem te versterken. Daarnaast is het belangrijk dat zij het systeem actief blijven verbeteren door samen te werken met elkaar, expertise uit te wisselen en (internationale) netwerken te vormen.

x LEES MEER

Het eindrapport van de evaluatie van de EVC-, EVK- en vrijstellingsprocedures kan u raadplegen op de website van het Departement Onderwijs.
(<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/publicaties/>)

2

KWALITEITSZORG

De VLIR draagt bij tot de kwaliteitsbewaking en -verbetering van het universitair onderwijs door externe onderwijsvisitaties uit te voeren. De Cel Kwaliteitszorg van de VLIR organiseert en coördineert die visitaties, die op regelmatige basis uitgevoerd worden door commissies van onafhankelijke en gezaghebbende peers. Hun bevindingen publiceert de VLIR in openbare rapporten, die de inhoudelijke basis vormen voor de toekenning van formele accreditaties door de NVAO. De instrumenten die de Cel Kwaliteitszorg hanteert voor de uitvoering van die opdracht, worden gedragen door studiewerk en overleg met haar partners. Als evaluatieorgaan voor het onderwijs van de Vlaamse Universiteiten is de Cel Kwaliteitszorg van de VLIR lid van de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) en opgenomen in het European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR).

Naast de coördinatie van de visitaties ondersteunt de Cel de VLIR-werkgroep Kwaliteitszorg en Accreditatie. De werkgroep bespreekt kwaliteitszorggerelateerde knelpunten, verricht beleidsvoorbereidend werk en formuleert adviezen met betrekking tot de externe kwaliteitszorg aan de bestuursorganen van de VLIR.

Daarnaast is de Cel Kwaliteitszorg betrokken in een aantal externe projecten. Op vraag van instellingen, de NVAO, buitenlandse delegaties en op studiedagen verzorgt de Cel voordrachten over het Vlaamse kwaliteitszorgsysteem. Ze pleegt geregeld overleg met haar belangrijkste medespelers in de kwaliteitszorg van het hoger onderwijs in Vlaanderen en daarbuiten, en neemt regelmatig actief deel aan internationale congressen en studiedagen.

VISITATIES IN 2009-2010

Academische opleidingen aan de universiteiten

In het academiejaar 2009-2010 publiceerde de Cel Kwaliteitszorg de visitatierapporten van de volgende opleidingen:

- Materiaalkunde – Chemische technologie
- Geografie
- Europa College
- Europese Studies
- Moraalwetenschappen
- Sociale en Culturele Antropologie
- Afrikaanse Talen en Culturen
- Onderwijswetenschappen
- Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschappen
- Arabistiek en Islamkunde.

De twee laatstgenoemde rapporten kwamen tot stand na een verkorte visitatieprocedure door een eerder negatief accreditatiebesluit.

De visitaties van de opleidingen Biochemie en Biotechnologie, Geologie – Geotechniek, Elektrotechniek, Chemie en Filmstudies waren tegelijkertijd in uitvoering.

De Cel Kwaliteitszorg startte eveneens de voorbereidingen voor de visitaties Lichamelijke opvoeding, Tandheelkunde, Architectuur, Farmaceutische wetenschappen en de verkorte visitatieprocedure voor de Bachelor Sociaal-economische wetenschappen.

X LEES MEER

Op de VLIR-website kan u meer lezen over de afgeronde visitaties: u vindt er de samenstelling van de visitatiecommissies, de betrokken opleidingen en het persbericht dat de resultaten samenvat. De volledige rapporten kan u ook raadplegen of downloaden.

Academische opleidingen aan de hogescholen

In 2009-2010 verschenen verschillende visitatierapporten over academische opleidingen georganiseerd door hogescholen in het kader van een associatie. De visitaties van die opleidingen organiseren VLIR en VLHORA gezamenlijk. De praktische organisatie is in handen van de Cel Kwaliteitszorg van de VLHORA en wordt opgevolgd door de Cel Kwaliteitszorg van de VLIR.

Deze rapporten evalueren de volgende opleidingen:

- Industriële Wetenschappen (IW):
Elektronica-ICT en E-Media
- IW: Elektromechanica
- IW: Informatica
- IW: Milieukunde
- IW: Verpakkingstechnologie
- Nautische wetenschappen
- Productontwikkeling
- Audiovisuele Kunsten
- Drama
- Biowetenschappen

Daarnaast liep de uitvoering van de visitaties Beeldende Kunsten, Industriële Wetenschappen (IW): Industrieel Ontwerpen; IW: Textieltechnologie; IW: Nucleaire technologie; Conservatie en Restauratie, IW: Chemie-Biochemie; Monumenten en Landschapszorg; Stedenbouw en Ruimtelijke planning; Textieltechnologie.

De voorbereiding van volgende visitaties werd opgestart: Toegepaste taalkunde; Muziek; Architectuur; Interieurarchitectuur; Welding Engineering; Projectmanagement; IW: Landmeten en Bouw; Bestuurskunde en Publiek Management; Handelsingenieur; Milieu- en Preventiemanagement; Kunststofverwerking.

Visitatie van de Specifieke Lerarenopleidingen in voorbereiding

De specifieke lerarenopleidingen (SLO), tot stand gebracht door het Decreet op de Lerarenopleiding van 6 december 2006⁷, staan voor hun allereerste visitatie in hun huidige vorm. Bijzonder is dat de specifieke lerarenopleidingen niet enkel door universiteiten en hogescholen aangeboden worden, maar ook door centra voor volwassenenonderwijs. Er was daarom nood aan een aanpassing en uitbreiding van de bestaande procedures. In oktober 2009 publiceerden VLIR en VLHORA, die de decretale opdracht kregen de visitatie van de SLO te coördineren, daartoe hun visitatieprotocol. Dat kwam tot stand in overleg met vertegenwoordigers van de drie types instellingen en de Vlaamse Overheid.

De handleiding omzetten in concrete acties is de opdracht van de VLIR-VLHORA-task force. Die task force zal op basis van de werkwijzen van beide organisaties oplossingen uitwerken om de visitatie SLO vlot te doen verlopen.

De visitaties van de specifieke lerarenopleiding vangen aan in het eerste kwartaal van 2011 en moeten afgerond zijn voor het einde van 2012.

⁷ | Decreet betreffende de lerarenopleidingen in Vlaanderen, 15 december 2006

8

VLIR-VLHORA STANDPUNT OVER EEN VERNIEUWDE EXTERNE KWALITEITS- ZORG- SYSTEMATIEK

In de loop van het academiejaar 2008-2009 namen VLIR en VLHORA samen met drie Vlaamse hogeronderwijsinstellingen deel aan pilots waarin de NVAO haar kaders en procedures voor een nieuw visitatie/accreditatiestelsel aan de praktijk toetste. Het nieuwe stelsel omvat een instellingsaudit met daarbij aansluitende (beperkte) opleidingsbeoordelingen.

Op basis van een grondige evaluatie van de pilootprojecten hebben VLIR en VLHORA een gezamenlijk standpunt geformuleerd over een nieuw visitatieaccreditatiesysteem, toegespitst op de Vlaamse context en noden. Dat standpunt maakten VLIR en VLHORA over aan de minister van Onderwijs, Gelijke kansen, Jeugd en Brussel. Een regelgevend kader wordt verwacht tegen eind 2010.

De Cel Kwaliteitszorg startte intussen met de opmaak van het visitatierooster en de voorbereidingen voor de opmaak van een visitatieprotocol voor de volgende ronde onderwijsvisitaties binnen het nieuwe visitatie- accreditatiestelsel.

X LEES MEER

Het standpunt van VLIR en VLHORA over een nieuw visitatie- en accreditatiestelsel kan u raadplegen op de VLIR-website.

9

OPNIEUW AAN DE SLAG IN LUXEMBURG

De Cel Kwaliteitszorg van de VLIR werkt voor de tweede keer mee aan een evaluatie van de Universiteit Luxemburg. Tussen 2007 en 2009 was de Cel betrokken bij de opzet van de eerste globale evaluatie van de Luxemburgse universiteit. In afwachting tot de nieuwe globale evaluatie in 2013, moet een nieuwe, tussentijdse evaluatie uitwijzen hoe de universiteit is omgesprongen met de verbetermaatregelen die het eerste rapport voorstelde. Een stafmedewerker van de Cel Kwaliteitszorg van de VLIR helpt momenteel een procedure te ontwikkelen voor die tussentijdse evaluatie en zetelt in 2010 als academisch secretaris in de Evaluatiecommissie.

Opname in het Europese register van kwaliteitszorg-agentschappen

Op basis van de positieve resultaten van haar *peer review* in het voorjaar van 2009 werd de Cel Kwaliteitszorg in oktober 2009 opgenomen in het onafhankelijk Europese register van kwaliteitszorg-agentschappen, het European Quality Assurance Register (EQAR). Eerder was ook het lidmaatschap van de Cel Kwaliteitszorg als volwaardig lid van de European Association for Quality Assurance (ENQA) voor een periode van vijf jaar vernieuwd.

Dat betekent dat de Cel als kwaliteitszorgagentschap beantwoordt aan de Europese standaarden, zoals geformuleerd in de Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG).

Naast het oordeel dat de werkzaamheden van de VLIR in het kader van externe kwaliteitszorg voldoen aan de European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG), formuleerde het *peer review*-panel een aantal aanbevelingen over de werking van het visitatie-/accreditatiestelsel en de werking van de Cel Kwaliteitszorg zelf. De Cel is inmiddels aan de slag gegaan met die verbeterpunten. Ze onderzoekt de mogelijkheid om systeembrede analyses te maken en om een communicatieplan uit te werken.

(Inter)nationale contacten

De Cel Kwaliteitszorg onderhoudt regelmatige contacten met de Nederlandse zusterorganisaties QANU en VSNU. In 2009 heeft de Cel ook de banden met AEQES, het kwaliteitszorgagentschap voor het Franstalige hoger onderwijs, nauwer aangehaald. Samen organiseerden beide agentschappen twee informele ontmoetingsnamiddagen waarop hun stafmedewerkers elkaars werkwijzen leerden kennen en ervaringen uitwisselden.

Actieve deelname aan internationale congressen

Stafmedewerkers van de Cel Kwaliteitszorg participeerden en droegen actief bij aan de volgende internationale congressen:

- Sixth ENQA General Assembly, 28-29 September 2009, Barcelona, Spain
- Training session/workshop for experts for agency reviews, 22-23 October 2009, Brussels, Belgium
- Studiedag JOIMAN – International Seminar on Joint Degrees* Programmes, 26 March 2010, Antwerp, Belgium
- ESU's 58th Board Meeting and seminar: 'Public funding and social dimension of higher education: investing into the future or borrowing from it?', an official event under the Spanish Presidency of the EU, 2-9 of May 2010, Madrid, Spain
- ENQA seminar – 'Quality and Transparency in Higher Education: Expectations, Tools and the Link to Institutional Autonomy', 17-18 May 2010, Bologna, Italy
- International Seminar PROMHEDEU-LAC: Europa as destination. The different spaces for Europe-Latin America cooperation, 26 April 2010, Madrid, Spain
- Quality Assurance in Higher Education. Interaction between stakeholders within the ALC-UE Higher Education Common Area, 27-28 April 2010, Madrid, Spain
- WORKSHOP: From Sustainable Campus to Sustainable Development, 3 June 2010, ICAB Brussels, Belgium
- IQA seminar for the ENQA Internal Quality Assurance group: Internal Quality Assurance – Enhancing quality culture, 8-9 June 2010, London, UK
- ENQA seminar: Internal Quality Assurance – Facing common challenges, 15-16 June 2009, The Hague, The Netherlands

WERKGROEP BANABA EN MANAMA

11

De bachelor-na-bacheloropleidingen (banaba's) en master-na-masteropleidingen (manama's) zijn een buitenbeentje in het proces van visitatie en accreditatie. Die opleidingen hebben een specifiek karakter en leunen in de universiteiten vaak aan bij specifieke excellentiecentra. Ook hun toelatingsvoorwaarden en financiering wijken af van de gewone bachelor- en masteropleidingen.

De Klankbordgroep NVAO-VLIR/VLHORA-Vlaamse overheid, die de communicatie over kwaliteitszorg en accreditatie tussen de *key actoren* moet verbeteren, vraagt zich af of voor die banaba's en manama's een specifieke leidraad nodig is naast het VLIR-VLHORA-visitatieprotocol. Een gezamenlijke werkgroep van VLIR en VLHORA, opgericht rond die problematiek, concludeert dat een extra leidraad voor banaba en manama niet nodig is. Wel zullen VLIR en VLHORA aan de visitatiecommissies meer toelichting geven over de eigenheid van banaba-/manama-opleidingen. De opleidingen zelf moeten bij het uitvoeren van hun zelfevaluatie goed nagaan of ze beantwoorden aan de criteria voor banaba of manama.

3

VLIIR-PROJECTEN

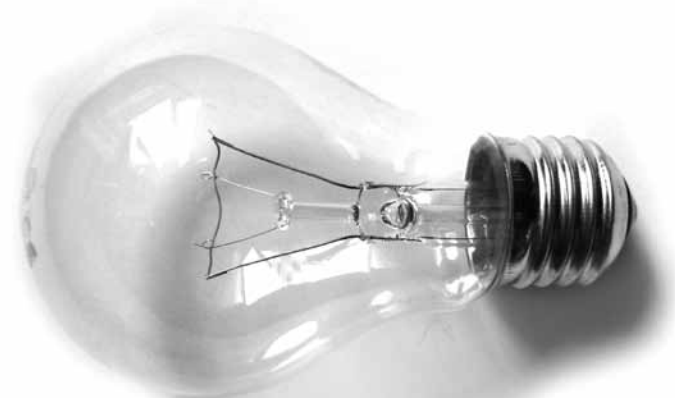

PILOOTPROJECT LEARNING OUTCOMES

De Vlaamse kwalificatiestructuur, in het leven geroepen bij decreet⁸ in 2009, is een instrument om kwalificaties en competenties op een eenduidige manier te classificeren. De transparantie en eenduidigheid van kwalificaties en competenties, moet de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren. Internationaal zullen opleidingen beter met elkaar te vergelijken zijn, wat de mobiliteit ten goede komt.

De kwalificatiestructuur stelt alle hogeronderwijsinstellingen voor de uitdaging hun domeinspecifieke leerresultaten op te lijsten en te linken aan de niveaus die het decreet beschrijft. De leerresultaten moeten gelden voor alle Vlaamse opleidingen: de instellingen zullen over de associaties heen een gezamenlijk domeinspecifiek leerresultatenkader opstellen. De NVAO moet dit domeinspecifieke leerresultatenkader valideren. Die leerresultatenkaders zullen de domeinspecifieke referentiekaders vervangen die de visitatiecommissies nu hanteren bij de evaluatie van opleidingen.

Om die opdracht in goede banen te leiden, startten VLIR en VLHORA in januari 2010 met een pilootproject. Daarin zullen de professionele bacheloropleidingen en de academische opleidingen in de 'Burgerlijke bouwkunde' en de 'Communicatie' hun leerresultaten oplijsten. Een stuurgroep van VLIR en VLHORA begeleidt hen daarbij. De stuurgroep ontwikkelde een handleiding en volgt het hele proces procedureel op. Na de evaluatie van het pilootproject in november 2010, zal de werkwijze geoptimaliseerd worden en uitgebreid naar alle bachelor- en masteropleidingen.

8 | Decreet betreffende de Vlaamse Kwalificatiestructuur van 30 april 2009

BLENDED LEARNING

13

Een leven lang leren staat hoog op de agenda van de Vlaamse Regering; het kan de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt verbeteren, een middel zijn voor de verdere democratisering van het hoger onderwijs en de kenniseconomie verder stimuleren.

De Vlaamse universiteiten leveren inspanningen om de combinatie tussen arbeid en studie mogelijk te maken. De VLIR-subwerkgroep Blended learning werd in het leven geroepen om nieuwe werkvormen en samenwerkingsmogelijkheden te onderzoeken die een leven lang leren op efficiënte wijze stimuleren. Die groep, bestaande uit vertegenwoordigers van de Vlaamse universiteiten en van de Open Universiteit Nederland, stelt hoge verwachtingen aan het concept 'blended learning' en ontwikkelde daarover een visietekst.

Blended learning combineert de voordelen van contactonderwijs met die van afstandsonderwijs. Deze vorm van leren geeft mogelijkheden tot live-interactie tussen academisch personeel en studenten. Tegelijkertijd respecteert blended learning de leerstijl en het leerritme van de student, en biedt het concept veel flexibiliteit in tijd en plaats. Onderzoek suggereert dat de combinatie van verschillende leermethodes tot snellere en betere resultaten leidt.

De VLIR-werkgroep zette een cluster complementaire pilootprojecten op. Die projecten zullen de verschillende opties voor het inzetten van blended learning in het kader van levenslang leren verkennen. Op basis van de bevindingen uit de pilootprojecten zal de VLIR kansen en noden ten aanzien van een structurele inbedding van blended learning in de universiteiten formuleren en aan de minister bezorgen.

BIBLIOGRAFISCH BESTAND VOOR HUMANE EN SOCIALE WETENSCHAPPEN

14

Een aantal wetenschapsgebieden wordt onvoldoende gedekt door de parameters in de BOF-verdeelsleutel. De disciplines Sociale en Humane Wetenschappen hebben nood aan indicatoren om de kwaliteit van hun onderzoeksoutput te meten. Het project 'Opbouw van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Humane en Sociale Wetenschappen (VABB-SHW)' komt daaraan tegemoet. Het VABB-SHW verzamelt de referenties van wetenschappelijke publicaties, afkomstig van onderzoekers van Vlaamse universiteiten en hogescholen, binnen de sociale en humane wetenschappen. Het VABB-SHW zal mee bepalend zijn voor de verdeling van de onderzoeksmiddelen onder de Vlaamse universiteiten, conform het BOF-besluit.

Het Gezaghebbende Panel (GP), dat verantwoordelijk is voor de opbouw van het VABB-SHW, stelde dertien disciplinaire subpanels samen. Elk subpanel geeft advies over de publicaties binnen zijn vakgebied. Een plenaire groep, bestaande uit de voorzitters van de subpanels, beslist over de opname van publicaties in het bibliografisch bestand, volgens de ondergrenscriteria die het GP vastlegde.

In oktober dient het Gezaghebbend Panel de eerste versie van het VABB-SHW voor de BOF-sleutel van 2011 in. De publicatie van het bestand vindt plaats in december 2010.

EVALUATIE ONDERZOEKS- MANAGEMENT

In 2010 lieten de universiteiten de kwaliteit van hun onderzoeksmanagement en de werking van hun onderzoeksraden beoordelen door een externe commissie. Die periodieke beoordeling wordt voorgeschreven door het BOF-besluit⁹. Het eerste rapport over de kwaliteit van het onderzoeksmanagement verscheen in 2004. De VLIR nam in het najaar van 2009 het initiatief om de tweede externe beoordeling van het onderzoeksmanagement te organiseren en bepaalde het beoordelingskader en de werkwijze.

Een externe commissie kreeg de opdracht om op basis van evaluatiedossiers en gesprekken met universitaire delegaties een oordeel te vormen over het onderzoeksmanagement aan de universiteit. In februari 2010 installeerde de VLIR-voorzitter de commissie officieel, in aanwezigheid van vertegenwoordigers van Vlaamse universiteiten. Het definitieve rapport zal eind 2010 verschijnen.

Net als in 2004, wil de VLIR ook het onderzoeksmanagement van de overheid onder de loep nemen. In het gemeenschappelijke standpunt over de beoordeling van het onderzoeksmanagement van de overheid besteedt de VLIR aandacht aan de financiering van het universitaire onderzoek en het overheidsinstrumentarium voor universitair onderzoek, de inschakeling in internationaal onderzoek, de toegang tot wetenschappelijke literatuur, de door de overheid gevraagde verslaggeving en de kwaliteitsbeoordeling van het onderzoek.

X LEES MEER

Het VLIR-standpunt over het onderzoeksmanagement van de overheid kan nagelezen worden op de VLIR-website.

⁹ | Besluit van de Vlaamse regering van 8 september 2000 betreffende de financiering van de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap

VLIR-DELEGATIE OP WERKBEZOEK IN ISRAËL

Tijdens opeenvolgende werkbezoeken in de zomer van 2009 en 2010, hebben de Vlaamse rectoren kennisgemaakt met hun collega's binnen vooraanstaande Palestijnse en Israëliëse academische instellingen. Ze werden daarbij getroffen door de schrijnende tegenstelling tussen enerzijds de aanwezigheid van wetenschappelijk potentieel in alle bezochte instellingen en anderzijds het isolement waarbinnen de lokale wetenschappers werken, zowel door de gebrekkige mobiliteit binnen de regio, als ten aanzien van de rest van de wereld. Zelfs instellingen die tot de wereldtop gerekend worden, ondervinden de nefaste invloed van het conflict op hun aantrekkingskracht voor internationale instroom van studenten en wetenschappers.

De Vlaamse rectoren zijn ervan overtuigd dat de wetenschappelijke wereld een voorbeeldrol te spelen heeft, en willen met hun Palestijnse en Israëliëse collega's een constructieve dialoog aangaan en onderzoekssamenwerking stimuleren. De onderliggende principes van dat initiatief legden de rectoren vast in een *missionstatement* van de VLIR, mede-ondertekend door de secretaris-generaal van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO).

Formele en bilaterale samenwerking tussen Israëliëse en Palestijnse instellingen staat momenteel echter *on hold*. Daarom kan enkel gewerkt worden op basis van expertise rond een thema dat belangrijk is voor de brede regio en waarvoor individuele onderzoekers/academici zich kunnen engageren. De rol van een derde partij, de Vlaamse rectorenconferentie, zal daarbij cruciaal zijn. Zij zal een neutrale ontmoetingsplaats moeten aanbieden voor de betrokken wetenschappers.

De Vlaamse instellingen en hun gesprekspartners in het Midden-

Oosten zijn het eens over vier thema's, waarvoor de onderzoekscapaciteit aanwezig is en die een hoge maatschappelijke relevantie inhouden:

- **Opleiding en opvoeding:**
Dit komt als voorkeurthema uit de gesprekken. Alle instellingen engageren zich om onderwijskundige projecten uit te werken gericht op betere doorstroming naar en binnen het hoger onderwijs. In vele instellingen lopen interessante programma's gericht op het versneld en intensief verwerven van de wetenschappelijke voorkennis nodig voor het hoger onderwijs. Er is ook belangstelling voor *skills assessment* bij volwassenen.
- **Traumaverwerking:**
Een efficiënte begeleiding kan een enorme impact hebben op het milderen van een extremistische levenshouding bij jongeren in alle betrokken gemeenschappen. Alle partners beschikken over een mix van disciplines om dit thema, dat ook bekend staat als *cancer of the soul*, te ondersteunen.
- **Samenlevingsproblematiek in een multiculturele context:**
Binnen dit thema kunnen onderwerpen als omgaan met diversiteit en conflictbeheersing aan bod komen.
- **Beheer van natuurlijke hulpbronnen:**
Dit thema speelt in op interdisciplinair onderzoek met een uitzonderlijke maatschappelijke draagwijdte in de regio. Het kan rekenen op de steun van Europese en andere internationale fondsen, voor studies rond waterbeheer.

X LEES MEER

Op de VLIR-website kan u het missionstatement en de verslagen van de werkbezoeken raadplegen.

RAPPORT GELIJKE KANSEN EN DIVERSITEIT

De VLIR maakt voor de derde keer de balans op van het gelijke-kansenbeleid aan de universiteiten. In december 2010 zal het nieuwe Rapport Gelijke Kansen en Diversiteit verschijnen. De context van dat rapport verschilt van de vorige edities: de universiteiten zijn geëvolueerd naar een diversiteitsbeleid dat zich richt tot meerdere doelgroepen. De gegevens in het rapport beslaan dan ook niet enkel de gelijke kansen voor mannen, vrouwen en allochtonen, maar ook voor studenten met een functiebeperking en werkstudenten.

x LEES MEER

Op de VLIR-website kan u de voorgaande edities van het Gelijkemansrapport raadplegen. De nieuwe publicatie zal ook op de website verschijnen.

Presentatie VLIR-rapport
Gelijke Kansen en Diversiteit 2010

Colofon

Samenstelling en redactie
Vlaamse Interuniversitaire Raad

Verantwoordelijk uitgever
Prof. Dr. Rosette S'Jegers
Secretaris-Generaal

Vormgeving
www.magelaan.be

De integrale tekst van de VLIR-publicaties,
-adviezen en visitatierapporten is beschikbaar via de website: www.vlir.be

Vlaamse Interuniversitaire Raad
Ravensteingalerij 27
B - 1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
F +32 (0)2 211 41 99
administratie@vlir.be